

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-01-05

Diarienummer 2022-19439

Handläggare

Gunnar Edlund

Telefon: 031-368 37 11

E-post: gunnar.edlund@miljo.goteborg.se

Begäran om överlåtelse av tillsynsansvar enligt miljöbalken samt upphävande av vattenskyddsområden

Förslag till beslut

1. Miljö- och klimatnämnden hemställer att kommunfullmäktige gör en framställan till länsstyrelsen om överlåtelse av tillsynsansvar enligt miljöbalken i enlighet med tjänsteutlåtandet.
2. Miljö- och klimatnämnden hemställer att kommunfullmäktige gör en begäran hos länsstyrelsen om att vattenskyddsområdena Parken, Kvisljungeby och Olofstorp ska upphävas.

Sammanfattning

Miljöförvaltningen har i samråd med länsstyrelsen kommit fram till att det är lämpligt att aktualisera och uppdatera befintliga, delvis föråldrade beslut gällande överlåtelse av tillsynsansvar enligt miljöbalken. På grund av förändrad lagstiftning har dessa blivit alltmer otydliga och svåra att tillämpa.

Ett nytt överlåtelsebeslut föreslås syfta till att:

- befästa den fördelning av tillsynsansvar mellan länsstyrelsen och Göteborgs Stad som finns idag
- justera tillsynsansvar för några avfallsverksamheter där länsstyrelsen idag är tillsynsmyndighet och kommunen sedan tidigare har tagit över tillsynsansvar för liknande verksamheter
- underlätta fördelning av tillsynsansvar för tillkommande framtida tillståndspliktiga verksamheter i kommunen.

I samband med detta överlåtelsebeslut begär miljö- och klimatnämnden att överta tillsynansvaret för följande verksamheter där länsstyrelsen idag är tillsynsmyndighet:

- Deponier för inert avfall
- Ragnsells Marieholm
- Rödingen avfallsanläggning
- Stena Recycling AB, Skarvikshamnen

Miljö- och klimatnämnden föreslår att vattenskyddsområdena för Parken, Olofstorp och Kvisljungeby upphävs då vattentäkterna inte längre används.

Miljö- och klimatnämnden begär att överta tillsynsansvar över befintliga och tillkommande framtida vattenskyddsområden i kommunen där länsstyrelsen är eller skulle bli tillsynsmyndighet. I dagsläget berörs vattenskyddsområdena Delsjöarna, Kallebäcks källa samt Gundla Mosse.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Om länsstyrelsen överlåter tillsyn enligt förslaget innebär det att förvaltningens intäkter kommer att öka. Intäkterna kommer dock att motsvara de ökade kostnader som uppstår till följd av ökad tillsyn. Enligt förvaltningens bedömning innebär ändringen inte någon generell ökning eller minskning för verksamhetsutövarna i förhållande till de avgifter man i dagsläget betalar för tillsynen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen anser att det finns en fördel med att kommunen har tillsynsansvar för verksamheter i Göteborgs Stad. Detta genom att vi då får en bättre helhetsbild av den samlade miljöpåverkan från verksamheter i Göteborg avseende luft, vatten, mark, buller med mera. Vi kommer också att ha en bättre möjlighet att prioritera inom tillsynen utifrån miljömålen om vi har tillsynen över alla objekt inom en bransch eller ett område. Det blir även lättare att säkerställa att tillsynen bidrar till genomförande av de olika program som tagits fram inom staden, såsom miljö- och klimatprogrammet, luftvårdsprogrammet samt bullerprogrammet.

Överlåts mera tillsynsansvar från länsstyrelsen till miljö- och klimatnämnden innebär det att vi genomgående kan använda vår kunskap om lokala miljöförhållanden samt stärka vår branschkompetens för att ge goda förutsättningar för effektiv tillsyn av verksamheterna.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån detta perspektiv.

Ärendet

Miljöförvaltningen har i samråd med länsstyrelsen kommit fram till att det är lämpligt att aktualisera och uppdatera befintliga beslut gällande överlåtelse av tillsynsansvar enligt miljöbalken. För att initiera detta behöver miljö- och klimatnämnden hemställa till kommunfullmäktige om att göra en framställan till länsstyrelsen om överlåtelse av tillsynsansvar enligt miljöbalken. Samtidigt föreslås att länsstyrelsen upphäver tre inaktuella vattenskyddsområden där vattentäkterna ej längre är i bruk.

Beskrivning av ärendet

Länsstyrelsen har i flera beslut överlåtit tillsyn över tillståndspliktiga verksamheter till miljö- och klimatnämnden. Dessa beslut har dock fattats över en längre tidsperiod och är formulerade på olika sätt, samt är ej heltäckande. Det innebär att tillsynen idag för vissa typer av liknande verksamheter kan bedrivas av både länsstyrelsen och kommunen.

De tidigare besluten om överlåtelse av tillståndspliktiga verksamheter har fattats av länsstyrelsen enligt framför allt den dåvarande miljöskyddslagen och förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Idag regleras tillståndsplikten genom andra bestämmelser i miljöprövningsförordningen. Lagstiftaren har genom åren genomfört omfattande förändringar av beskrivningarna och kravnivåerna beträffande de miljöfarliga verksamheterna. Detta har i sin tur lett till att innebörden av de äldre överlåtelsebesluten har blivit alltmer otydliga och svåra att tillämpa. Det finns därför behov av att förtydliga och uppdatera överlåtelsen av tillsynsobjekten från länsstyrelsen till kommunen.

Kommunfullmäktige gjorde 2017 en begäran om överlåtelse av tillsynsansvar samt en begäran om att vattenskyddsområdena Parken, Olofstorp och Kvisljungeby skulle upphävas. Länsstyrelsen fattade inget beslut enligt begäran vid detta tillfälle.

Efter samråd med länsstyrelsen bedömer vi nu att det är lämpligt att förnya denna begäran.

Förvaltningens bedömning

Motivering till förnyad begäran om överlåtelse

På 1990-talet fattades fem beslut om överlåtelse av tillsynsansvar för miljöfarliga verksamheter och förorenade områden. De kompletterades år 2004 med ytterligare ett beslut rörande tillsyn i vattenskyddsområde. I dagsläget finns ett behov av att aktualisera och uppdatera dessa beslut.

Att det är tydligt vem som är tillsynsmyndighet är centralt för en rättssäker myndighetsutövning. Oklarheter kan göra att fel myndighet agerar eller att tillsynsansvar faller mellan stolarna.

Ett skäl att fatta ett nytt överlåtelsebeslut är att befästa den fördelning av tillsynsansvar mellan länsstyrelsen och Göteborgs Stad som finns beskriven i flera äldre, delvis föråldrade beslut. Ett annat skäl vi ser, är att justera tillsynsansvar för några avfallsverksamheter där länsstyrelsen idag är tillsynsmyndighet och kommunen sedan tidigare har tagit över tillsynsansvar för liknande verksamheter. Ett sista skäl är att underlätta fördelning av tillsynsansvar för tillkommande framtida tillståndspliktiga verksamheter i kommunen.

Ett utökat tillsynsansvar innebär ett visst merarbete för miljö- och klimatinämnden vilket uppvägs av ökade intäkter för tillsynen. Intäkterna kan och bör användas till utökade personella resurser.

Miljö- och klimatinämnden har sedan många år tagit över tillsynen från länsstyrelsen över de flesta tillståndspliktiga verksamheterna. Denna tillsyn prioriteras av miljötillsynsavdelningen och vi bedömer att det finns tillräckligt med resurser för detta. Under 2022 fick alla överlåtna A- och B-anläggningar minst ett tillsynsbesök.

Enligt uppgifter från september 2022 hade miljöförvaltningen tillsyn över 4 A-anläggningar och 71 B-anläggningar. Länsstyrelsen hade tillsynsansvaret för 8 A-anläggningar och 21 B-anläggningar i kommunen. (Se tabell 1 med fördelning av gällande tillsynsansvar för A-anläggningar).

Anläggnings-nummer	Anläggning	Driftstatus	Tillsynsmyndighet	Prövnings-nivå
1480-1102	Stena Recycling AB, Skarvikshamnen	I drift	Länsstyrelsen	A
1480-1104	Tagene avfallsupplag	I drift	Länsstyrelsen	A
1480-1105	Sävenäs avfallsförbränningsanläggning	I drift	Länsstyrelsen	A
1480-1160	VOLVO Personvagnar AB	I drift	Länsstyrelsen	A
1480-1179	Preem AB Preemraff Göteborg	I drift	Länsstyrelsen	A
1480-1181	Nynas AB	I drift	Länsstyrelsen	A
1480-1182	St1 Refinery AB	I drift	Länsstyrelsen	A
1480-1451	Rödingen avfallsanläggning	I drift	Länsstyrelsen	A
1480-1192	Rosenlunds Kraftvärmeverk	I drift	Kommun	A
1480-1193	Sävenäs Kraftvärmeverk	I drift	Kommun	A
1480-1272	Rya Gaskraftvärmeverk	I drift	Kommun	A
1480-1444	Lilla Rödjan, avfallshantering	I drift	Kommun	A

Tabell 1. A-anläggningar i Göteborgs Stad med angiven tillsynsmyndighet

Miljöförvaltningens miljötillsynsavdelning består idag av ca 60 årsarbetare och nästan 70 anställda. Vi har goda möjligheter att bygga upp och utveckla kompetens inom olika specialiserade branschområden över tid. Vi arbetar exempelvis systematiskt med IED-tillsyn på ett 20-tal anläggningar idag.

Utifrån ett regionalt perspektiv bedömer vi att det är en fördel om vi, utifrån våra resurser, tar ett stort ansvar för tillsynen inom Göteborg och att länsstyrelsen därmed kan frigöra resurser för tillsyn av andra verksamheter i länet. Vi får då samlat fler personer som kan bedriva en passande tillsyn på dessa olika typer av verksamheter. Vi anser att det är viktigt att vi har en nära samverkan med länsstyrelsen inom de branscher vi tar över. På sikt ger det kompetensuppgyggnad som kan innebära fördelar för miljöarbetet.

Miljöförvaltningen bedömer att vi uppfyller samtliga de krav som anges i 1 kap 6- 12 och 20 §§ miljötillsynsförordningen och som länsstyrelsen ska ta hänsyn till vid sin prövning av begäran av överlåtelse av tillsyn.

Vid länsstyrelsens senaste revisionsbesök av miljöförvaltningens tillsyn enligt miljöbalken i juni 2022 så granskade länsstyrelsen bland annat kommunens organisation för miljötillsyn, nämndens behovsutredning och tillsynsplan för 2022 – 2024 samt delegationsordningen. I revisionsrapporten konstaterades att det skett en tydlig ökning av resurser för miljötillsynen mellan åren 2019 och 2022. Vidare noteras att det inte föreligger någon jävssituation internt i kommunen då miljöförvaltningen har en fristående miljö- och klimatnämnd.

Begäran om överlåtelse av tillsynsansvar av miljöfarliga verksamheter

Miljö- och klimatnämnden begär att länsstyrelsen skall överlåta den operativa tillsynen enligt miljöbalken för befintliga A-objekt och B-objekt där kommunen idag är tillsynsmyndighet, samt framtida tillkommande B-objekt. Det gäller även framtida tillkommande A-objekt där länsstyrelsen bedömer att det är lämpligt.

Undantaget i begäran om överlåtelse är de A- och B-objekt där länsstyrelsen är tillsynsmyndighet idag och vill behålla tillsynsansvaret. Det gäller även tillkommande B-objekt inom Energihamnen där länsstyrelsen vill behålla tillsynsansvaret.

I samband med detta överlåtelsebeslut begär miljö- och klimatnämnden att överta tillsynsansvaret för följande verksamheter där länsstyrelsen idag är tillsynsmyndighet:

- Deponier för inert avfall
- Ragnsells Marieholm
- Rödingen avfallsanläggning
- Stena Recycling AB, Skarvikshamnen

Miljö- och klimatnämnden har redan idag tillsyn över liknande verksamheter. Föreslagna tillkommande avfallsverksamheter underlättar tillsynen över lokala avfallsflöden från avfallslämnare till mottagningsanläggning och skapar möjligheter att effektivisera den lokala avfallstillsynen.

**Begäran om upphävande av vattenskyddsområden som ej är i bruk samt
övertag av tillsynsansvar för vattenskyddsområden inom kommunen där
länsstyrelsen är, eller skulle bli, tillsynsmyndighet**

I dagsläget finns åtta befintliga vattenskyddsområden i kommunen, varav fem är i bruk.

1. Göta Älv och Vänersborgsvikens vattenskyddsområde) Vårt senast tillkommande vattenskyddsområde, där kommunen begärde och fick överta tillsynsansvaret i samband med att vattenskyddsområdet beslutades av länsstyrelsen 2022.
2. Göta Älvs vattenskyddsområde) Beslutades 2004 av länsstyrelsen. I samband med detta lämnades tillsynsansvaret över till kommunen.
3. Delsjöarna (länsstyrelsen har tillsynen)
4. Kallebäcks källa/Pripps (länsstyrelsen har tillsynen)
5. Gundla Mosse/Arla (länsstyrelsen har tillsynen)
6. Parken/Arla (ej i bruk)
7. Olofstorp (ej i bruk)
8. Kvisljungeby (ej i bruk)

Miljö- och klimatnämnden föreslår att vattenskyddsområdena för Parken, Olofstorp och Kvisljungeby upphävs då vattentäkterna inte längre används.

Beträffande Parken skrev Arla följande år 2011:

...” Västerbygdens vattendomstol meddelade i dom 1959 tillstånd för dåvarande Lantbrukarnas mjölkcentral att anlägga två vattentäkter. Den ena sk Parken i Kallebäck strax vid mejeriet och den andra i Gundla Mosse i Delsjöområdet. För vattentäkten i Parken fastställde vattendomstolen ett skyddsområde, men för Gundla Mosse fanns inget skyddsområde. 1987 ansöktes om skyddsområde och länsstyrelsens beslut 1989 gäller fortfarande.

Vattentäkten sk Parken används inte idag. Vattentäkten Gundla Mosse används.”

För Olofstorp och Kvisljungeby har miljöförvaltningen tidigare varit i kontakt med kretslopp- och vattenförvaltningen, som inte hade något att invända.

Miljö- och klimatnämnden begär vidare att få överta tillsynsansvar över befintliga och tillkommande framtida vattenskyddsområden i kommunen där länsstyrelsen är eller skulle bli tillsynsmyndighet. I dagsläget berörs vattenskyddsområdena Delsjöarna, Kallebäcks källa samt Gundla Mosse. Vi bedömer att det blir effektivare om Miljö- och klimatnämnden har tillsyn över samtliga vattenskyddsområden i kommunen.

Förorenade områden

Kommunerna har idag tillsyn över samtliga förorenade områden som är kopplade till miljöfarlig verksamhet där man tagit över tillsynen. I och med detta beslut föreslås att kommunen även får tillsynsansvar för de förorenade områden som härstammar från de pågående verksamheter för vilka man övertar tillsynen.

På länsstyrelsens inrådan föreslås följande preciseringar. Överlåtelsen omfattar:

- dels förorenade områden, där föroreningarna härrör från pågående miljöfarlig verksamhet med beteckning A och B i Miljöprövningsförordningen (2013:251) och där tillsynen överlåtits enligt punkten/punkterna ovan.
- dels utöva tillsynen över förorenade områden, där föroreningarna härrör från nedlagda miljöfarliga verksamheter med beteckning A och B enligt Miljöprövningsförordningen (2013:251) utom de pågående verksamheterna som länsstyrelsen har/hade tillsynsansvar över den (beslutsdatum). För pågående verksamheter som överläts från länsstyrelsen till kommunen, eller där verksamheter klassas ner från att vara tillståndspliktiga (A- eller B-) verksamheter till anmälningspliktiga (C-) verksamheter, överförs tillsynsansvaret för förorenade områden till kommunen.
- dels utöva tillsynen över äldre nedlagda deponier som är nedlagda före den 16 juli 2001, de omfattas därmed inte av deponeringsförordningen. Se vidare 38§ deponeringsförordningen.

Anna Ledin

Peter Berntsson

Direktör

Avdelningschef